Cyngor Ymgynghorol Sefydlog (ar gyfer Addysg Grefyddol)

Adroddiad Blynyddol Gwynedd

Medi 2025 – Awst 2026

Pennaeth yr Adran Addysg

Mr Gwern ap Rhisiart

CYNNWYS

ADRAN 1: CRYNODEB GWEITHREDOL
1.1 Cyflwyniad gan Gadeirydd CYS(AG): Y Cynghorydd Menna Baines

ADRAN 2: CYNGOR I GYNGOR GWYNEDD
2.1 Swyddogaeth CYS(AG) mewn perthynas ag Addysg Grefyddol
2.2 Y Maes Llafur Cytûn Lleol
2.3 Pa mor dda yw'r safonau?
2.4 Ymateb Cyngor Gwynedd
2.5 Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg a Llywodraeth Cymru
2.6 Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac ESTYN
2.7 Swyddogaeth CYS(AG) mewn perthynas ag Addoli ar y Cyd

ADRAN 3: ATODIADAU

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYS(AG)
3.2 Aelodaeth CYS(AG) Gwynedd 2023-24
3.3 Cyfarfodydd CYS(AG) 2024/25
3.4 CGM – Dolenni ac Adnoddau Defnyddiol

ADRAN 1:
CRYNODEB GWEITHREDOL

Swyddogaeth CYS(AG) mewn perthynas â Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Grefyddol

Mae'r gofynion ar Awdurdodau Lleol o ran Cynghorau Ymgynghorol Sefydlog ar Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg a Chynadleddau Meysydd Llafur Cytunedig wedi'u nodi yn Neddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2022, Rhan 3, Adran 9 (3.1A) a Rhan 3, Adran 7(7), ac Adran 390 o Ddeddf Diwygio Addysg 1996.

Mae CYS(AG) yn cynghori'r Awdurdod Addysg ar faterion sy'n ymwneud â darparu Addysg Grefyddol, Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac addoli ar y cyd, ac mae'n gyfrifol am sefydlu corff *ad hoc*, sef y Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig, i lunio neu ystyried diwygiadau i'r Maes Llafur Cytunedig ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg.

1.1 Cyflwyniad gan y Cadeirydd

SECTION 2: ADVICE to GWYNEDD EDUCATION DEPARTMENT

2.1 Swyddogaeth CYS(AG) mewn perthynas â Chrefydd, Gwerthoedd a Moeseg

Mae'r gofynion ar awdurdodau lleol o ran Cynghorau Ymgynghorol Sefydlog (ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg) a Chynadleddau Maes Llafur Cytûn wedi'u nodi yn Neddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2022, Rhan 3 Adran 9 (3.1A) a Rhan 3 Adran 7(7), ac Adran 390 o Ddeddf Diwygio Addysg 1996.

Mae CYS(AG) yn cynghori'r Awdurdod Addysg ar faterion sy'n ymwneud â darparu Addysg Grefyddol, Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac addoli ar y cyd, ac mae'n gyfrifol am sefydlu corff ad hoc, y Gynhadledd Maes Llafur Cytûn, i lunio neu ystyried diwygiadau i'r Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol.

2.2 Y Maes Llafur Cytûn Lleol

Prif swyddogaeth CYS(AG) yw '...cynghori'r awdurdod ar faterion sy'n ymwneud ag addoli crefyddol mewn ysgolion sirol a'r Addysg Grefyddol sydd i'w rhoi yn unol â maes llafur cytûn, y gall yr awdurdod eu cyfeirio at y cyngor neu y gall y cyngor ystyried eu bod yn briodol.' (Deddf Diwygio Addysg 1988 a.11 (1) (a)).

Yn flaenorol, mabwysiadodd CYS(AG)au Gwynedd ac Ynys Môn y 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3 i 19 oed' fel y Maes Llafur Cytûn Lleol ar gyfer Gwynedd ac Ynys Môn (2008). Oherwydd cyflwyno'r Cwricwlwm i Gymru fesul cam, roedd y Maes Llafur hwn yn berthnasol i ddysgwyr blwyddyn 11 yn ystod 2025-26.

Cynhaliodd Cyngor Gwynedd ei Gynhadledd Maes Llafur Cytûn ar 1 Chwefror 2022 i adolygu'r maes llafur ac argymell maes llafur priodol i'r Awdurdod Lleol ei fabwysiadu.

Mabwysiadwyd y Maes Llafur Cytûn ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg i adlewyrchu canllawiau a luniwyd gan ymarferwyr ac arbenigwyr Addysg Grefyddol. Diben y maes llafur yw darparu cymorth ychwanegol ar sut y gellir addysgu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg o fewn maes y Dyniaethau. Mae Maes Llafur Cytûn Gwynedd ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn seiliedig ar Ganllawiau Llywodraeth Cymru ar Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg. Mae'r canllawiau'n pwysleisio bod Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn rhan annatod o Faes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau. Maent hefyd yn amlinellu cyfraniad unigryw a phenodol y pwnc at y Cwricwlwm i Gymru.

Gellir cael mynediad at y Canllawiau isod:

- https://hwb.llyw.cymru/cwricwlwm-i-gymru/meysydd-dysgu-a-phrofiad/y-dyniaethau/cynllunio-eich-cwricwlwm/#section-0-4
- https://hwb.gov.wales/curriculum-for-wales/areas-of-learning-and experience/humanities/designing-your-curriculum/#section-0-4

Yn ystod blwyddyn academaidd 2025-26, yn unol â'r newidiadau i'r Cwricwlwm i Gymru 2022, addysgwyd Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg i bob plentyn ysgol gynradd ac i ddysgwyr ym mlynyddoedd 7, 8, 9 a 10. Ym mlwyddyn academaidd 2025-26, parhaodd ysgolion uwchradd i addysgu'r cwricwlwm cyn 2022 (a elwir yn Gwricwlwm i Gymru 2008), gan gynnwys y Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol, i ddisgyblion blwyddyn 11.

Mae'r Maes Llafur Cytûn, sy'n cydymffurfio â gofynion y Cwricwlwm i Gymru 2022 newydd, yn ymwneud â'r pwnc o'r enw 'Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg'. Mae'r Maes Llafur Cytûn blaenorol, sy'n dal yn berthnasol i ysgolion uwchradd am y rhesymau a ddisgrifir uchod, yn ymwneud â'r pwnc o'r enw 'Addysg Grefyddol'. Mae hwn yn wahaniaeth pwysig.

2.3 Pa mor dda yw'r safonau?

Mewn blynyddoedd blaenorol, mae CYS(AG) Gwynedd wedi monitro addysg grefyddol ac addoli ar y cyd drwy:
dderbyn crynodeb o adroddiad hunanwerthuso ysgol mewn ymateb i gwestiynau allweddol Fframwaith Arolygu ESTYN; dadansoddi asesiadau athrawon yr Awdurdod Lleol a chanlyniadau arholiadau uwchradd; adolygu adroddiadau arolygu ESTYN am gyfeiriadau at 'addysg grefyddol' neu 'addoli ar y cyd';
gwahodd athrawon a phenaethiaid i rannu eu harferion da ag aelodau yn y cyfarfodydd tymhorol, a derbyn gwahoddiadau ysgolion i fynychu sesiwn addoli ar y cyd.

2.3.1 Adroddiadau hunanwerthuso ysgolion

Penderfynodd aelodau CYS(AG) yn eu cyfarfod ar 9 Chwefror 2011 barhau i dderbyn copïau o hunanwerthusiadau ysgolion o addysg grefyddol ac addoli ar y cyd, a gofynnwyd i benaethiaid ddefnyddio templed diwygiedig.

Ni dderbyniwyd unrhyw hunanwerthusiadau ysgolion ers pandemig COVID-19. Ni ofynnwyd i ysgolion Gwynedd ddarparu hunanwerthusiadau ar gyfer CYS(AG) Gwynedd.

2.3.2 Asesiadau athrawon a chanlyniadau arholiadau allanol yn y sector uwchradd

Oherwydd canllawiau parhaus Llywodraeth Cymru ar y ffordd y cyflwynir data, ac er mwyn osgoi cymariaethau mympwyol rhwng ysgolion, ni chyflwynwyd data arholiadau cymharol i aelodau ac nid oeddent yn gallu trafod data ar gyfer arholiadau a ddyfarnwyd yn 2025/26.

Mae'r tabl isod yn rhoi trosolwg o'r tueddiadau yn nifer y disgyblion sy'n dilyn Addysg Grefyddol ar lefel TGAU.

Ysgol	2022 (Cwrs Byr)		2022 (Cwrs Llawn)		2023		2024		2025	
YSGOL BOTWNNOG		0.0%	1	1.4%	15	14.4%	10	10.9%	7	7.8%
YSGOL BRO IDRIS		0.0%	5	6.3%	6	14.0%	15	11.6%	11	28.9%
YSGOL BRYNREFAIL		0.0%	11	8.5%	9	6.7%	6	9.8%	7	5.4%
YSGOL DYFFRYN NANTLLE	1	1.4%	14	20.3%	8	11.4%	9	16.4%		0.0%
YSGOL DYFFRYN OGWEN		0.0%	10	11.9%	11	16.4%	10	14.5%	3	4.0%
YSGOL EIFIONYDD		0.0%	5	7.0%	4	5.6%	101	42.8%	9	11.3%
YSGOL FRIARS	84	35.4%	88	37.1%	127	56.7%	8	7.5%	79	35.9%
YSGOL GODRE'R BERWYN		0.0%	6	5.9%	10	11.0%	21	32.3%	16	25.8%
YSGOL TRYFAN		0.0%	43	27.0%	10	13.9%	14	18.4%	10	10.3%
YSGOL Y MOELWYN	1	1.4%	6	8.2%	34	22.4%	10	14.5%	10	16.7%

2.4 Ymateb yr Awdurdod Lleol

Mae Mair Huws, Swyddog Adnoddau Addysg Cynorthwyol Cyngor Gwynedd, yn sicrhau bod unrhyw ganllawiau neu argymhellion a wneir gan CYS(AG) Gwynedd yn cael eu cyfathrebu'n uniongyrchol i benaethiaid ysgolion cynradd ac uwchradd.

Hyd at fis Ebrill 2018, roedd Cyngor Gwynedd yn comisiynu GwE (Gwasanaeth Effeithiolrwydd a Gwella Ysgolion) i gefnogi cyfarfodydd CYS(AG) Gwynedd ac i gynrychioli CYS(AG) Gwynedd mewn cyfarfodydd rhanbarthol a chenedlaethol. Ym mis Mawrth 2018, hysbyswyd clerc CYS(AG) Gwynedd na fyddai GwE yn darparu cymorth proffesiynol i CYS(AG) Gwynedd mwyach.

Gweithredodd ysgolion cynradd a rhai ysgolion uwchradd y Cwricwlwm i Gymru o fis Medi 2022 (ac o fis Medi 2023 yn achos rhai ysgolion uwchradd). Felly, mae addysg yng nghanol cyfnod o newid mawr, a oedd yn ei gwneud yn anodd monitro safonau mewn Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac Addysg Grefyddol yn ystod y blynyddoedd dilynol.

Yn dilyn trafodaeth bellach â'r Awdurdod Lleol, cytunwyd y byddai Phil Lord, ymgynghorydd CGM annibynnol, yn dechrau cefnogi CYS(AG) Gwynedd o dymor yr haf 2025.

2.5 Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg a Llywodraeth Cymru

- Mae 'Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021' yn nodi'n benodol fod yn rhaid i unrhyw faes llafur cytûn ar gyfer CGM adlewyrchu credoau crefyddol a hefyd gredoau anghrefyddol sy'n argyhoeddiadau athronyddol. Roedd 'Argyhoeddiadau Athronyddol Anghrefyddol' eisoes wedi'u cynnwys ym Maes Llafur Cytûn Gwynedd. Mae cyfansoddiad CYS(AG) Gwynedd wedi'i ddiwygio i gynnwys aelodaeth Dyneiddwyr Prydain (BHA) fel rhan o Bwyllgor A. Mae aelod o'r BHA yn eistedd ar Bwyllgor A.
- Mae'r Awdurdod Lleol yn parhau i gomisiynu Phil Lord fel ymgynghorydd proffesiynol i gefnogi gwaith CYS(AG) Gwynedd.
- Croesawodd aelodau CYS(AG) Joanna Thomas, cyfarwyddwr Addysg newydd Esgobaeth Bangor yr Eglwys yng Nghymru.
- Lluniodd CYS(AG) gynllun datblygu i gefnogi ei gymorth strategol ar gyfer CGM ac Addoli ar y Cyd. Mae ganddo dair blaenoriaeth:
    - Blaenoriaeth 1: Datblygu effeithiolrwydd CYS(AG).
    - Blaenoriaeth 2: Monitro a chefnogi darpariaeth AG a CGM yn ysgolion yr Awdurdod Lleol.
    - Blaenoriaeth 3: Monitro a chefnogi darpariaeth addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol yn ysgolion yr Awdurdod Lleol.
- Hysbyswyd aelodau CYS(AG) am gynhadledd haf Fforwm Ewropeaidd Athrawon AG (EFTRE) yn Budapest.
- Rhoddodd Luke Donnellan, cyfarwyddwr Understanding Humanism, gyflwyniad am adnoddau defnyddiol i ysgolion.
- Lluniwyd ystod o ddeunyddiau i helpu ysgolion i reoli dileu'r hawl i dynnu disgyblion yn ôl o CGM, ac maent ar gael i ysgolion.
- Rhoddodd Anna Silver gyflwyniad am adnoddau i helpu ysgolion i addysgu am Iddewiaeth.

2.6 Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg ac ESTYN

Yn ystod y flwyddyn academaidd, cyflwynwyd adroddiadau arolygu 13 ysgol i aelodau CYS(AG). Arolygwyd yr ysgolion rhwng mis Mai 2025 a mis Ionawr 2026.

- Ysgol Santes Helen
- Ysgol Llanystumdwy
- Ysgol Bro Hedd Wyn
- Ysgol Ein Harglwyddes
- Ysgol Gynradd Talysarn
- Ysgol Brynaerau
- Ysgol Llandygai
- Ysgol Eifion Wyn
- Ysgol Llanllyfni

- Ysgol Abercaseg
- Ysgol Pen-y-bryn
- Ysgol Y Gelli
- Ysgol Gynradd Bontnewydd

Nid oes barnau am bynciau yn fframwaith arolygu presennol Estyn. Yn hytrach, mae aelodau'n derbyn gwybodaeth o'r adroddiadau sy'n ymwneud â sylwadau Estyn ar ddarpariaeth ysgol ar gyfer datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol.

Nid oes disgwyl i arolygwyr adrodd ar a yw ysgol yn cyflawni'r ddyletswydd statudol i ddarparu gweithred ddyddiol o addoli ar y cyd, ond byddai disgwyl sylw yn yr adroddiad pe canfyddid bod ysgol yn torri ei dyletswydd statudol.

Fel rhan o'r broses fonitro, dadansoddir Adroddiadau Arolygu Estyn am sylwadau ar addoli ar y cyd a datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol. Mae CYS(AG) yn casglu ac yn nodi'r rhain.

2.7 Swyddogaeth CYS(AG) mewn perthynas ag addoli ar y cyd

Mae Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/94 yn nodi y dylai'r Awdurdod Addysg Lleol weithio gyda CYS(AG) i fonitro'r ddarpariaeth ddyddiol o addoli ar y cyd, ac y dylai ystyried gydag ef unrhyw gamau y gellir eu cymryd i wella'r ddarpariaeth honno.

Rhaid i'r addoli ar y cyd fod "o gymeriad Cristnogol yn fras". Mae'r weithdrefn "penderfyniad" yn caniatáu atal y gofynion hyn mewn perthynas â rhai neu bob un o'r disgyblion mewn ysgol lle bernir eu bod yn amhriodol.

Mae aelodau CYS(AG) ac ysgolion Gwynedd wedi derbyn dogfennau canllaw ar addoli ar y cyd yn flaenorol:
Canllawiau ar Addoli ar y Cyd (WASACRE, Mehefin 2013)
Canllawiau atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (ESTYN, Hydref 2017);

2.8 Penderfyniadau

Ni dderbyniwyd cais gan unrhyw ysgol am benderfyniad mewn perthynas ag addoli ar y cyd

Argymhellion CYS(AG) i Gyngor Gwynedd

Sicrhau bod ysgolion yn cydymffurfio â'r gofyniad statudol ar gyfer addoli ar y cyd ac yn darparu sesiynau addoli ar y cyd o ansawdd;

Annog ysgolion i wahodd aelod o CYS(AG) Gwynedd i fynychu addoli ar y cyd mewn ysgolion

SECTION 3: ANNEXES

3.1 Gwybodaeth gyffredinol am gyfansoddiad CYS(AG)

a) Sefydlwyd CYS(AG) gan Bwyllgor Addysg Gwynedd yn 1996 i

gynnwys: Cristnogion a Ffyddoedd Eraill, sef:

- Yr Eglwys Fethodistaidd
- Undeb Bedyddwyr Cymru
- Eglwys Bresbyteraidd Cymru
- Yr Eglwys yng Nghymru
- Undeb yr Annibynwyr Cymraeg
- Yr Eglwys Gatholig

Athrawon, sef;

- Cymdeithas Arweinwyr Ysgolion a Cholegau (ASCL)
- Undeb Cenedlaethol Athrawon Cymru (UCAC)
- Cymdeithas Genedlaethol yr Ysgolfeistri ac Undeb yr Athrawesau (NASUWT)
- Undeb Cenedlaethol yr Athrawon (NUT)
- Cymdeithas Athrawon a Darlithwyr (ATL)
- Cymdeithas Genedlaethol y Prifathrawon (NAHT)

Aelodau etholedig

b) Adolygwyd Cyfansoddiad CYS(AG) Gwynedd ym mis Ebrill 2019 i gynnwys:

- Cristnogaeth a chrefyddau eraill – cadw 6 chynrychiolydd, un o bob un o'r traddodiadau cred canlynol: Bwdhaeth, Islam, Hindŵaeth, Iddewiaeth, Sikhiaeth a chredoau Dyneiddiol
- Cynrychiolaeth Athrawon a Phenaethiaid – cadw 5
- Aelodau Etholedig – cadw 7
- Aelodau Cyfetholedig – Pwyllgor CYS(AG) i gadw'r hawl i gyfethol aelodau
- mae 3 phleidlais, sef 1 ar gyfer pob Grŵp – nid oes gan yr aelodau Cyfetholedig bleidlais

c) Adolygwyd y Cyfansoddiad ymhellach ym mis Medi 2022 i ddiwygio'r grŵp Athrawon fel a ganlyn:

- Cynrychiolaeth Athrawon a Phenaethiaid – cadw 5. Dyrannu'r seddi fel a ganlyn:

Rhannu 3 sedd rhwng yr Undebau Athrawon cydnabyddedig (NAS/UWT; UCAC; NEU;

ASCL a NAHT) – i'w benderfynu gan Fforwm Undebau Athrawon Gwynedd.

Llenwi 1 sedd gan Grŵp Ymgynghorol Dalgylchoedd Cynradd ac Arbennig (GYDCA)

Llenwi 1 sedd gan Grŵp Penaethiaid Uwchradd Gwynedd (GSCU)

3.2 Aelodaeth CYS(AG) Gwynedd 2023-24

Cristnogion a Chrefyddau Eraill

Yr Eglwys Fethodistaidd	Y Parchedig Nick Sissons
Undeb Bedyddwyr Cymru	Eurfryn Davies
Eglwys Bresbyteraidd Cymru	Gwawr Maelor Williams
Yr Eglwys yng Nghymru	Joanna Wood
Undeb yr Annibynwyr Cymraeg	Bethan Davies Jones
Yr Eglwys Gatholig	Eirian Bradley Roberts
Bwdhaeth	Patrycja Bielak Smith
Dyneiddwyr	Edward Parri-Jones
Iddewiaeth	Nathan Abrams
Islam	Mr Mohamed Arabi
Hindŵaeth	Dr Sibani Roy
Ffydd Bahá'í	Jean Owen

Cynrychiolwyr athrawon

UCAC	Emma Roberts (Ysgol Botwnnog)
NASUWT	Miriam Amlyn (Ysgol Eifionydd)
NEU	Heledd Owen (Ysgol Friars)
NAHT	Sedd wag
Grŵp Penaethiaid Uwchradd (GSCU)	Eleri Moss (Ysgol y Moelwyn)

Aelodau Lleol

Y Cynghorydd Paul Rowlinson	Plaid Cymru
Y Cynghorydd Meryl Roberts Y	Plaid Cymru
Cynghorydd Elin Walker Jones	Plaid Cymru
Y Cynghorydd Menna Baines Y	Plaid Cymru
Cynghorydd Jina Gwyrfai Y	Plaid Cymru
Cynghorydd Anne Lloyd Jones	Annibynnol
Y Cynghorydd John Pughe Roberts	Annibynnol

Aelodau cyfetholedig (heb bleidlais)

Swyddogion

Gwern ap Rhisiart	Pennaeth yr Adran Addysg
Mair Huws	Swyddog adnoddau addysg cynorthwyol a chlerc CYS(AG)
Rhodri Jones	Swyddog Gwasanaethau Democrataidd

3.3 Cyfarfodydd CYS(AG) 2025-26

Gellir cael dyddiadau'r cyfarfodydd drwy ymweld â CYSAG Gwynedd. Yn ystod 2025-2026, cyfarfu CYS(AG) Gwynedd dair gwaith drwy Zoom:

18th Techwedd 2025
11th Chwefror 2026
30 Mehefin 2026 – Heb Gworwm

Trafodwyd y materion canlynol, ac mae rhagor o fanylion yn y cofnodion ac ym mhrif gorff yr adroddiad:

a) 18 Tachwedd 2025

- Cyflwynodd Phil Lord (Ymgynghorydd Annibynnol) restr chwarae CGM Llywodraeth Cymru, gan egluro bod yr adnoddau wedi'u comisiynu drwy WASACRE i gefnogi ysgolion wrth bontio i'r cwricwlwm newydd ac egluro'r gwahaniaethau rhwng Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (CGM) ac Addysg Grefyddol. Mae'r rhestr chwarae'n cynnwys chwe modiwl ar gyfer y Blynyddoedd Cynnar, Ysgolion Cynradd, Ysgolion Uwchradd, Anghenion Dysgu Ychwanegol (ADY), Penaethiaid a Llywodraethwyr, gyda'r chweched modiwl newydd yn cefnogi llywodraethwyr yn benodol. Mae pob modiwl yn cynnwys elfennau ymarferol ac enghreifftiau cryf o'u defnyddio yn yr ystafell ddosbarth. Mae'r modiwl i benaethiaid yn amlinellu goblygiadau newidiadau i'r cwricwlwm, gan gynnwys dileu hawl rhieni i dynnu plant yn ôl o CGM a hawl athrawon i beidio ag addysgu'r pwnc, ynghyd â'r goblygiadau staffio cysylltiedig.

- Cyflwynodd Phil Lord (Ymgynghorydd Annibynnol) bolisïau enghreifftiol CGM ac addoli ar y cyd i gefnogi ysgolion mewn trafodaethau â rhieni. Mae'r polisi CGM sylfaenol yn egluro nodau'r pwnc o feithrin dealltwriaeth a goddefgarwch o grefyddau amrywiol Cymru, manteision y cwricwlwm newydd a dileu hawl rhieni i dynnu plant yn ôl, gan gynnig cymorth ac amddiffyniad i ysgolion sy'n wynebu pryderon. Mae'r polisi addoli ar y cyd mwy cynhwysfawr, sydd wedi'i deilwra ar gyfer ysgolion Gwynedd, yn darparu sail ar gyfer deialog ac yn diffinio addoli fel amser i gymuned yr ysgol fyfyrio ar werthoedd pwysig, gan dynnu ar y traddodiad Cristnogol, ond nid ar hwnnw'n unig; gellid atodi cwestiynau gwerthuso dewisol.

- Adroddodd Phil Lord (Ymgynghorydd Annibynnol) ar Gynhadledd EFTRE 2025 yn Hwngari, a fynychwyd gan 60 o gynrychiolwyr o bob rhan o Ewrop. Nododd fod Addysg Grefyddol yn gyffredinol yn gyffesol yn y rhan fwyaf o wledydd Ewrop, gyda phresenoldeb cryf gan yr eglwys yn yr Almaen yn dibynnu ar y rhanbarth, tra bod darpariaeth Sgandinafaidd yn debycach i ddarpariaeth Cymru ond yn rhoi mwy o bwyslais ar wybodaeth na thrafodaeth. Roedd y cyflwyniadau a fynychodd yn archwilio annog cwestiynu mewn gwersi, pryderon nad oedd gan blant yr eirfa i drafod materion y byd go iawn megis rhyfel a'r pandemig gan fod y cwestiynau hyn yn cael eu codi'n llai aml yn y gymdeithas, a'r berthynas rhwng Iddewiaeth ac Islam. Adroddodd hefyd fod cais wedi'i gyflwyno i gynnal Cynhadledd EFTRE 2026 yng Nghaerdydd.

b) 11 Chwefror 2026

- Amlinellodd Luke Donnellan, Cyfarwyddwr Understanding Humanism yn Humanists UK, fanteision cynnwys argyhoeddiadau athronyddol anghrefyddol yng nghwricwlwm CGM Cymru: cyfoethogi gwybodaeth, hyrwyddo cyd-ddealltwriaeth a chydlyniant cymdeithasol, a chefnogi datblygiad personol. Disgrifiodd Ddyneiddiaeth fel bydolwg anghrefyddol sy'n pwysleisio lle dynoliaeth ym myd natur, dealltwriaeth wyddonol, un bywyd, moeseg sy'n annibynnol ar grefydd a chyfrifoldeb am wella'r byd. Tynnodd sylw at adnoddau a hyfforddiant i athrawon, deunyddiau dwyieithog i Gymru a'r llyfr 'My Humanist Family' i blant ifanc.

- Cyflwynodd Phil Lord (Ymgynghorydd Annibynnol) ganllawiau ar reoli ceisiadau rhieni i dynnu plant yn ôl o CGM, gan amlinellu'r newid hanesyddol o addysgu Cristnogol lleol yn bennaf i ddarpariaeth aml-ffydd, a dileu hawl rhieni i dynnu plant yn ôl o CGM yn 2022. Mae'r ddogfen yn categoreiddio pryderon rhieni ac yn awgrymu ymatebion priodol i gefnogi ysgolion pan fydd ceisiadau'n codi er nad oes hawl i dynnu plant yn ôl. Diolchodd aelodau iddo a chroesawu'r canllawiau fel adnodd rhagweithiol, gan nodi nad oedd dogfen gyfatebol ar gael i ysgolion Gwynedd. Awgrymwyd y dylai'r Adran Addysg sicrhau eu bod ar gael i athrawon drwy SharePoint addysg.

c) 30 Mehefin 2026 – Heb Gworwm

Mae CYS(AG) Gwynedd wedi ymaelodi â Chymdeithas CYS(AG)au Cymru, ac mae ei aelodau'n mynychu cyfarfodydd WASACRE yn rheolaidd.

3.3.1 Mae'r canlynol yn darparu cymorth proffesiynol i CYS(AG):

Gwern ap Rhisiart	Pennaeth yr Adran Addysg
Mair Huws	Swyddog gwella addysg cynorthwyol a chlerc CYS(AG)
Rhodri Jones	Swyddog Gwasanaethau Democrataidd
Phil Lord	Ymgynghorydd CGM Annibynnol

Dylid anfon ymholiadau at Glerc CYS(AG) yn yr Adran Addysg, Cyngor Gwynedd, Caernarfon, Gwynedd. LL55 1SH

3.3.2 Anfonwyd adroddiad CYS(AG) at y sefydliadau canlynol:

Dosberthir copïau electronig o'r adroddiad blynyddol i'r canlynol:

- Yr Adran Addysg a Sgiliau, Llywodraeth Cymru
- Pennaeth Adran Addysg Gwynedd
- Arweinydd Cyngor Gwynedd
- Cymdeithas CYS(AG)au Cymru
- Ysgolion Gwynedd

Dosbarthwyd copi i:

- Aelodau CYS(AG) Gwynedd

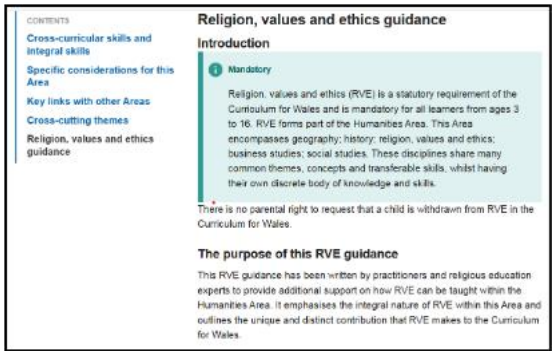
Atodiad 3.3.4 CGM - Dolenni ac Adnoddau Defnyddiol

1) Maes Llafur Cytûn ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (Cwricwlwm i Gymru 2022)
2) Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol (Cwricwlwm i Gymru 2008)
3) Estyn
4) Polisi CGM Enghreifftiol
5) Cwricwlwm i Gymru 2022 (fideo hyfforddi – ALl Sir Ddinbych)
6) Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg – Canllawiau Ategol (ALl Conwy)
7) Dadansoddi Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau (Uwchradd) (hyfforddiant GwE)
8) Canllaw Cynhwysfawr i AG ac AG yn y Cyfnod Sylfaen
9) Marc Ansawdd Addysg Grefyddol
10) Rhwydwaith AG Gogledd Cymru ar Hwb
11) RE:Online
12) Dyfarniad lefel 2 AGORED Cymru mewn archwilio bydolygon
13) TGAU Astudiaethau Crefyddol CBAC - Addysgu o 2025
14) Dysgu proffesiynol am amrywiaeth a gwrth-hiliaeth (DARPL)
15) Cymdeithas Genedlaethol Athrawon Addysg Grefyddol
16) RE Today Services
17) Challenging Religious Issues ÔI-16 (E-Gyfnodolyn)
18) Fforwm Ewropeaidd Athrawon Addysg Grefyddol
19) Modiwlau Dysgu Proffesiynol Llywodraeth Cymru ar gyfer CGM
20) Dysgu Proffesiynol ar Faes Llafur Cytûn Conwy
21) RE HUBS
22) Canolfan Genedlaethol AG Cymru (Bangor)
23) Canolfan San Silyn (Wrecsam)

1) **Maes Llafur Cytûn ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (Cwricwlwm i Gymru 2022)**
Cyhoeddodd Awdurdod Lleol Gwynedd ei Faes Llafur Cytûn lleol ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg yn ystod haf 2023. Mae'r Maes Llafur Cytûn yn seiliedig ar Ganllawiau Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg Llywodraeth Cymru.

Yn ystod blwyddyn academaidd 2024-25, yn unol â'r newidiadau i Gwricwlwm i Gymru 2022, addysgwyd Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg i bob plentyn ysgol gynradd ac i ddysgwyr ym mlynyddoedd 7, 8 a 9.

Ym mlwyddyn academaidd 2024-25, parhaodd ysgolion uwchradd i addysgu'r cwricwlwm cyn 2022 (a elwir yn Gwricwlwm i Gymru 2008), gan gynnwys y Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol, i ddisgyblion ym mlynyddoedd 10 ac 11.





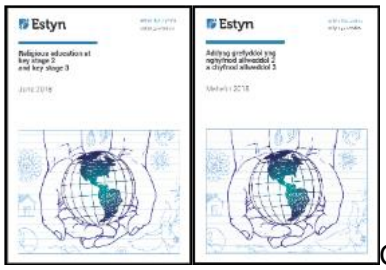
2) **Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol (Cwricwlwm i Gymru 2008)**



Mae'r Maes Llafur Cytûn newydd, sy'n cydymffurfio â gofynion Cwricwlwm i Gymru 2022, yn ymwneud â'r pwnc o'r enw 'Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg'. Mae'r Maes Llafur Cytûn blaenorol, sy'n dal yn berthnasol i ysgolion uwchradd am y rhesymau a ddisgrifir uchod, yn ymwneud â'r pwnc o'r enw 'Addysg Grefyddol'. Mae hwn yn wahaniaeth pwysig.

Mabwysiadodd Gwynedd y 'Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol ar gyfer Addysg Grefyddol i ddysgwyr 3–19 oed' fel y Maes Llafur Cytûn lleol ar gyfer 'Addysg Grefyddol' yn 2008. I lawrlwytho copi o'r Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol, cliciwch ar y delweddau uchod.

3) **Estyn**



Cynhaliodd Estyn adolygiad thematig o Addysg Grefyddol yng nghyfnodau allweddol 2 a 3. Cyhoeddodd Estyn ei ganfyddiadau ym mis Mehefin 2018. Roedd yr adroddiad yn cynnwys argymhellion yn sgil ei ganfyddiadau. Cliciwch ar y ddelwedd i weld yr adroddiad:

Mae Estyn yn darparu **Canllawiau Atodol** i helpu arolygwyr i ystyried agweddau penodol ar addysg a hyfforddiant. Yn 2021, cyhoeddodd Estyn ganllawiau ar '*Gydraddoldeb, hawliau dynol a Saesneg fel iaith ychwanegol'*. Gellir cefnogi llawer o'r agweddau y *dylai arolygwyr eu hystyried* wrth arolygu'r maes hwn drwy addysgu AG neu CGM yn effeithiol.

Mae Estyn hefyd yn cyhoeddi astudiaethau achos o **Arfer Effeithiol**. Mae'r canlynol yn amlygu arfer da mewn CGM neu AG.

- Darpariaeth i ddatblygu dealltwriaeth disgyblion o hanesion, straeon a chyfraniadau pobl Ddu, Asiaidd ac ethnig leiafrifol (Mai 2025)
- Podlediad Sgwrs: Tuag at Gymru Wrth-hiliol (Chwefror 2025)
- Hyrwyddo datblygiad amlddiwylliannol a moesol disgyblion. (Mai 2024)
- Sut mae'r ysgol yn defnyddio'r amgylchedd awyr agored ehangach a'r gymuned (Cynefin) i wella profiad dysgu disgyblion. (Gorffennaf 2023)

4) **Polisi CGM Enghreifftiol**

- Mae CYS(AG) wedi datblygu polisi enghreifftiol ar gyfer CGM – Mae'n bwysig nodi nad oes gofyniad i ysgolion gael polisi CGM. Fodd bynnag, gall y polisi hwn helpu i egluro sut y dylid cynllunio a chyflwyno CGM yn eich ysgol.
- Polisi CGM – Saesneg
- Polisi CGMoeseg – Cymraeg

5) **Cwricwlwm i Gymru 2022**

I gael gwybodaeth am Gwricwlwm i Gymru 2022, gwyliwch y sesiwn hyfforddi 35 munud hon a drefnwyd gan Awdurdod Lleol Sir Ddinbych.

6) **Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg – Canllawiau Ategol**



Crëwyd Canllawiau Ategol i gefnogi dealltwriaeth o CGM a'r gwaith o'i gynllunio yng nghyd-destun Cwricwlwm i Gymru 2022. Mae'r canllawiau'n cynnwys gwybodaeth am:

- Cysyniadau CGM
- Cysyniadau wedi'u croesgyfeirio â Datganiadau o'r Hyn sy'n Bwysig a Disgrifiadau Dysgu Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau
- Lensys CGM
- Teithiau CGM
- Pwyntiau i ysgolion a lleoliadau eu hystyried.

Lawrlwythwch gopi gan ddefnyddio'r dolenni isod:
Saesneg
Cymraeg

7) **Dadansoddi Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau (Uwchradd)**

Yn ystod tymor yr haf, darparodd GwE ddwy sesiwn hyfforddi i athrawon dyniaethau ysgolion uwchradd, gan gyflwyno negeseuon allweddol ynghylch y Maes Dysgu a Phrofiad hwn.
Ffocws y sesiwn gyntaf:

- Dealltwriaeth o elfennau gorfodol fframwaith Cwricwlwm i Gymru mewn perthynas â'r Dyniaethau
- Egwyddorion cynllunio ac ystyriaethau allweddol ar gyfer y Dyniaethau
- Yr ystyriaethau addysgegol yn yr adran 'Cynllunio eich cwricwlwm' a amlinellir yng nghanllawiau'r Maes Dysgu a Phrofiad

Cyflwyniad Saesneg
Cyflwyniad Cymraeg
Fideo Saesneg
Fideo Cymraeg

Ffocws yr ail sesiwn:

- Datblygu dealltwriaeth gyffredin o'r continwwm dysgu
- Ystyried dulliau cynllunio ac asesu
- Archwilio dulliau addysgegol effeithiol o fewn y Maes Dysgu a Phrofiad a thu hwnt iddo

Cyflwyniad Saesneg
Cyflwyniad Cymraeg
Fideo Saesneg
Fideo Cymraeg

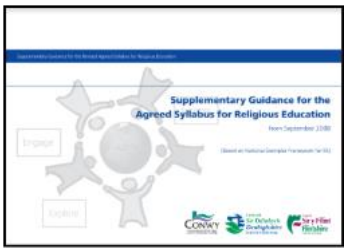
8) **Canllaw Cynhwysfawr i AG ac AG yn y Cyfnod Sylfaen**

Mae'r CYS(AG) a'r ALl wedi darparu dogfennau a deunyddiau cynhwysfawr yn flaenorol i gefnogi'r Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol, ac mae'r rhain yn cynnwys cyngor ar ddulliau addysgu a chyflwyno AG.

Mae ysgolion yn parhau i gael mynediad at y dogfennau cynllunio ‘Canllaw Cynhwysfawr i AG’ ac ‘AG yn y Cyfnod Sylfaen’, sy’n ategu’r Maes Llafur Cytûn ar gyfer Addysg Grefyddol, ac i’w defnyddio. Gellir addasu’r adnoddau hyn ar gyfer cyflwyno CGM yn y sector cynradd, a byddant yn parhau i fod yn berthnasol i grwpiau blwyddyn sy’n cael eu haddysgu mewn Addysg Grefyddol. Mae’r adnoddau ar gael ar Rwydwaith Hwb – Rhwydwaith Addysg Grefyddol Gogledd Cymru. I lawrlwytho copi o’r adnoddau hyn, ewch i:

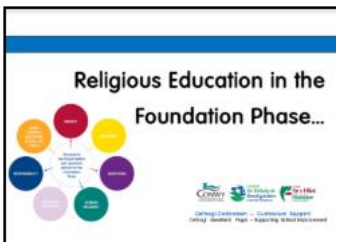
Canllaw Cynhwysfawr i AG
Saesneg
Cymraeg





AG yn y Cyfnod Sylfaen
Saesneg
Cymraeg





9) **Marc Ansawdd Addysg Grefyddol**

Mae deunyddiau hunanwerthuso yn parhau i gael eu hyrwyddo ac maent ar gael ar wefan REQM. Mae’r Marc Ansawdd AG yn cydnabod, yn dathlu ac yn rhoi cyhoeddusrwydd i addysg grefyddol ragorol ym mhob ysgol gynradd ac uwchradd yng Nghymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon drwy ei dair lefel o ddyfarniad: efydd, arian ac aur. Mae rhagor o wybodaeth am y marc ansawdd ar gael yn https://www.reqm.org/

Deunyddiau Hunanwerthuso:
RE-Quality-Mark-Criteria-2024.docx
Meini-Prawf-MAAG-2024.docx

10) **Rhwydwaith AG Gogledd Cymru ar Hwb**

Mae deunyddiau addysgu ac ymchwil ar gael i athrawon drwy rwydwaith AG Gogledd Cymru ar Hwb – https://hwb.gov.wales/go/d8tfh3. Dim ond y rhai sydd â chyfrif Hwb fydd yn gallu cael mynediad at y deunyddiau ar y rhwydwaith hwn. Mae'r rhwydwaith yn cynnwys adnoddau addysgu a deunyddiau ymchwil sy'n berthnasol i Addysg Grefyddol. Y deunyddiau ymchwil allweddol sydd ar gael yw:

- Syniadau Mawr ar gyfer Addysg Grefyddol – Golygwyd gan Barbara Wintersgill (Saesneg yn unig)
- Signposts – Polisi ac arfer ar gyfer addysgu am grefyddau a bydolygon anghrefyddol (Saesneg yn unig)
- Addysgeg cofleidio: diwinyddiaeth lletygarwch fel fframwaith addysgegol ar gyfer addysg grefyddol mewn ysgolion Eglwys (Saesneg yn unig)
- Pa mor dda y mae Cynllun Gwaith trawsgwricwlaidd y Dyniaethau yn adlewyrchu pedwar diben Cwricwlwm i Gymru newydd 2022?

11) **RE:Online**

RE:Online yw gwefan a ddatblygwyd gan Culham St Gabriel's i arfogi athrawon a gweithwyr addysg proffesiynol ac i ddarparu adnoddau iddynt er mwyn cefnogi addysg o ansawdd uchel am grefydd a bydolygon.

12) Dyfarniad lefel 2 AGORED Cymru mewn archwilio bydolygon

Mae ‘Archwilio Bydolygon’ AGORED yn gyfres o gymwysterau lefel 1 a 2 sy’n cefnogi dealltwriaeth o fydolygon crefyddol ac anghrefyddol. Mae’r cymhwyster yn bodloni’r tair sgil graidd a nodir yn y fframwaith enghreifftiol (y cwricwlwm presennol), ac mae’n darparu cyfleoedd i archwilio cysyniadau CGM drwy’r datganiadau o’r hyn sy’n bwysig ym Maes Dysgu a Phrofiad y Dyniaethau yng Nghwricwlwm i Gymru (y cwricwlwm newydd). Nid yw wedi’i gynllunio i ddisodli’r TGAU Astudiaethau Crefyddol presennol; fodd bynnag, bydd yn darparu cymhwyster cydnabyddedig hygyrch gan ganiatáu i ysgol gyflawni ei rhwymedigaeth statudol yng Nghyfnod Allweddol 4. Ni fydd yn cael ei gynnig o fis Medi 2027. Mae rhagor o fanylion ar gael drwy ymweld â

Saesneg - https://www.agored.cymru/Units-and-Qualifications/Learning-Core/Exploring-Worldviews

Cymraeg - https://www.agored.cymru/Unedau-a-Chymwysterau/Craidd-Dysgu/Archwilio-Bydolygon

12) **TGAU Astudiaethau Crefyddol CBAC - Addysgu o 2025**

Gellir cael mynediad at fanylebau’r cyrsiau TGAU a Safon Uwch yma.

- TGAU
- Safon Uwch

Mae’r ddolen ganlynol yn cynnwys dyddiadau cyhoeddi’r fanyleb, deunyddiau asesu a chanllawiau addysgu.

14) Dysgu proffesiynol am amrywiaeth a gwrth-hiliaeth (DARPL)

Mae gwefan DARPL yn cynnwys ystod o ddeunyddiau hyfforddi i gefnogi’r agwedd bwysig hon ar Gwricwlwm i Gymru 2022.
Saesneg - https://darpl.org/
Cymraeg - https://darpl.cymru/

13) **Cymdeithas Genedlaethol Athrawon Addysg Grefyddol**

Mae ysgolion wedi cael gwybod am yr adnoddau gwrth-hiliol a ddarparwyd gan NATRE. Yn anffodus, dim ond yn Saesneg y mae'r adnoddau hyn ar gael. Gellir cael mynediad atynt yma… https://www.natre.org.uk/about-natre/projects/anti-racist-re/

14) **RE Today Services**

RE Today yn darparu adnoddau i gefnogi athrawon wrth iddynt ymgysylltu â Chwricwlwm i Gymru.

15) **Challenging Religious Issues Ôl-16 (E-Gyfnodolyn)**





Mae Challenging Religious Issues yn gyfnodolyn i fyfyrwyr ac athrawon Astudiaethau Crefyddol UG a Safon Uwch. Mae hefyd yn adnodd defnyddiol i unrhyw un sydd am ddatblygu neu adnewyddu ei wybodaeth bynciol. Mae dros 65 o erthyglau mynediad agored wedi'u cyhoeddi yn y cyfnodolyn hyd yma, gan gynnwys erthyglau gan ysgolheigion ac ymarferwyr blaenllaw. Mae'r erthyglau'n gysylltiedig â manylebau Astudiaethau Crefyddol Safon Uwch. Mae'r erthyglau'n rhyngweithiol drwy ddefnyddio 'pwyntiau trafod' a dolenni byw i wefannau allanol perthnasol. Mae pob rhifyn ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg. Mae Canolfan San Silyn wedi ariannu a rheoli'r fersiwn Gymraeg o rifyn 14 ymlaen. Cliciwch ar y ddolen isod i gael mynediad at Challenging Religious Issues ar wefan Canolfan San Silyn.
Saesneg - https://stgilescentre.org/16-2/
Cymraeg - https://stgilescentre.org/cy/16-2/

16) **Fforwm Ewropeaidd Athrawon Addysg Grefyddol**

Mae'r ffordd y caiff AG ei haddysgu yn amrywio'n fawr ar draws Ewrop. I gael gwell dealltwriaeth o AG mewn gwledydd cyfagos, ewch i www.eftre.net

17) **Modiwlau Dysgu Proffesiynol Llywodraeth Cymru ar gyfer CGM**

Bwriad yr adnoddau hyn yw cefnogi ymarferwyr gyda'r newidiadau i CGM (Addysg Grefyddol gynt) o fewn Cwricwlwm i Gymru. Mae'r modiwlau wedi'u teilwra'n benodol ac yn anelu at gefnogi ymarferwyr. Maent yn helpu gyda'r newid i ffordd newydd o feddwl, cynllunio a chyflwyno cwricwlwm CGM sy'n bwrpasol i ddysgwyr yng Nghymru. Mae pum modiwl ar hyn o bryd:

Gellir cael mynediad at y modiwlau yma:
Saesneg - Ystorfa - Hwb (gov.wales)
Cymraeg - Ystorfa - Hwb (gov.wales)

18) **Dysgu Proffesiynol ar Faes Llafur Cytûn Conwy**
Darparwyd dysgu proffesiynol i athrawon Conwy ar ofynion y Maes Llafur Cytûn. Cafodd aelodau CYS(AG) grynodeb o'r hyfforddiant a ddarparwyd i athrawon.
Gellir cael mynediad at fideo a chyflwyniad PowerPoint o'r crynodeb hwn isod:
Fideo
Cyflwyniad

19) **RE HUBS**
Adnodd sy'n dwyn ynghyd wybodaeth i gefnogi addysgu Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg, gan gynnwys manylion siaradwyr gwadd, mannau o ddiddordeb a dolenni i ystod eang o ddeunyddiau ac adnoddau hyfforddi.

20) **Canolfan Genedlaethol AG Cymru**

Gall athrawon ar draws yr ALl gael cymorth proffesiynol gan Ganolfan Genedlaethol AG Cymru. Mae'r ganolfan yn darparu deunyddiau a dosbarthiadau adolygu Safon Uwch a TGAU, a Dysgu Proffesiynol i athrawon uwchradd ar ystod o grefyddau a bydolygon.

I gael rhagor o wybodaeth, edrychwch ar eu Tudalen Facebook

21) **Canolfan San Silyn (Wrecsam)**

i. Archwilio Ein Byd **(3–7 oed)**

ii. Archwilio Pam **(5–7 oed)**
iii. Randalph Ddoeth – Straeon am daith ysbrydol a chwilio am ystyr **(8–11 oed)**
iv. Cyfres Ffydd y Byd **(8–11 oed)**